

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrta leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Jože Gostinčar:

Zanimivo

Jugoslovanska strokovna zveza je imela do sedaj precej neprijateljev in celo obrekovalcev. To pa največ zaradi tega, ker ni mogla iti pod jerojstvo ljudem, ki v delavskem stanu gledajo nekaj nižjega in bi se tam gotovo izgubila kot taka. Ta borba kršč. soc. delavstva je tako stara, kakor je stara organizacija sama.

Povsodi, kjer je bilo zbranih par boljših ljudi, se je zabavljalo proti JSZ, ki ni bila nikoli dovolj krščanska, in zmeraj preveč marksistična. Pri naših meščansko kapitalističnih »mudrecih« je vsak delavski pokret za izboljšanje delavskega gospodarstva razmer, če že ne naravnost komunizem, pa vsaj marksizem. Ti ljudje, ki v raznih kletah, pri čašah rujne kapljice odmerjajo delavcem želodčne porcije tako, da si morejo kapitalisti špogati vse, kar hočejo, celo moralno nedopustne stvari, delavcem pa prepuščajo jermenja za krčenje želočca, so hoteli dobiti v roke Jugoslovansko strokovno zvezo. Organizacija se je tega jerojstva iz stvarnih razlogov branila do skrajnosti. Da je imela prav, nam potrjuje »Domoljub« z dne 16. avgusta t. l., št. 33. V uvodniku kot posmrtnici pok. Antonu Sušniku beremo med drugim tudi tole: »Ko so se poslanci starega parlamenta razšli, on ni prenehal z delom. Ker je politično delo zaostalo, se je posvetil kmečko-strokovnemu. Dobro je vedel, da bo naš kmet, čeprav tako močan po številu, vedno pastorek v družini drugih stanov, ako ne bo imel močne stanovske organizacije. Izdelal je podlago za močno stanovsko organizacijo, ki je obetala lepe uspehe. Žal, mu ni bilo mogoče dovršiti te za kmeta koristne načrte.«

Mi smo hvaležni člankarju, ki je s temi besedami dal prav Jugoslovanski strokovni zvezi in potrdil, da je njena samostojna stanovska organizacija edino prava, če se noče potopiti in utoniti v politiki meščanskih voditeljev.

Da je bil pok. Sušnik v resnici prijatelj kmetov, je znano. Da je pa hotel ustanoviti samostojno kmečko strokovno organizacijo, mu je v veliko čast. Ali je bil ta načrt izveden v smislu sklepa konference »delavskih stanov«, ki se je vršila na povabilo »slov. kat. del. društva« v Ljubljani dne 13. oktobra 1895, piscu teh vrstic ni znano. V označenem načrtu so izgotovljene smeri za kmečko strokovno organizacijo, ki se po potrebi razmer spopolnijo, v kolikor more biti v načrtu spremenljivega.

Vsa slovenska politika kaže svojo neplodnost v tem, da ni bila sposobna ustvariti

O položaju rudarjev

O izidu stavke smo poročali že v zadnji »Delavski Pravici«. Natančnih pogojev v tej številki še nismo mogli priobčiti. Torej pogoji so ti-le:

Dosedanje plače ostanejo do 15. oktobra 1934. Devet mesecev, računši od 15. oktobra dalje, ne bo TPD izvedla nobenih redukcij staleža rudarjev, kakor tudi pridobljenih pravic. — Rudarji so stavili še te pogoje, da se vrše med tem časom pogajanja med TPD in rudarji dalje.

Pod temi pogoji so šli rudarji 18. t. m. na delo.

Rudarji so torej dosegli materialen in moralen uspeh. Materialen uspeh pač ne odgovarja doprinesenim žrtvam. Sedanji boj rudarjev je boj junakov-herojev. Vsak tak boj zahteva žrtve. Tudi 144 urna gladovna stavka jih je. Značilno je, da je stavka končala dne 15. avgusta ob 8 zjutraj, delati so mogli pričeti rudarji šele 18. avgusta.

Moralen uspeh je nad materialnim. Naši rudarji so bili zadnja leta notranje nekako razbiti, delali so videz, da se za svoje zadeve ne brigajo, da niso dovolj zavedni in da niso sposobni odpornejše borbe za svoje pravice. Kar naenkrat se je prebudil v njih lev. **To neizpodbitno dokazuje, da gre v resnici za življenjska vprašanja rudarjev in njihovih družin.** Začetek in potek boja še bolj potrjuje to. Odpor je nastal proti pričakovanju in naenkrat, brez vsake organizacije. Rudarji, nekdanja avantgarda delavstva, so zopet pridobili nazaj svoj sloves.

Rudarji so dosegli s svojim resnim in discipliniranim nastopom, da je postala javnost pozorna na razmere v rudarskih revirjih in da je bila in je še brez pridržka na strani rudarjev. In to je prav in pravilno.

kmetu prepotrebne strokovne organizacije in izobrazbe. Vsa politika je slonela pri nas na kmetih, toda vse delo za kmeta se je vršilo v obliki beračenja za podpore. Deželni zbor in oblastna skupščina sta dala kmetom precej podpor, toda stanovske samozavesti in samostojnega vpliva na gospodarstvo pa kmetje niso dobili. Dokler pa tega ni, bodo kmečki stan meščanski politiki vedno zapostavljali in držali v odvisnosti. **Delavci so pridobili na svojem ugledu samo po svoji neodvisni strokovni organizaciji,** katero drže vsi zavedni člani visoko in krepko. Veseli pa nas to, da prihaja strokovna samozavest v čimdalje širše kroge, kar je dokaz, da je Jugoslovanska strokovna zveza na pravi poti. In to je zanimivo.

TPD se je iz malih početkov razvila v velepodjetje. Iz teh revirjev je potegnila že stomilijone. TPD je vedno bolj rastla, njeno premoženje se je večalo, delničarji so vlekli vedno večje dobičke. Rudar ravno nasprotno. Njegov položaj se je vedno slabšal iz leta v leto. Njegov življenjski standart je vedno nižji, danes je padel tako nizko, da sploh ne meremo več govoriti o življenjskem standartu našega rudarja.

To je dejstvo. Preko tega usodepolnega dejstva ne more iti noben pošten človek, še manj pa javnost. Zato mora biti za TPD, četudi so za njo težji časi kakor nekdanj, pravilo, da mora najprej znižati bajno visoke plače vodilnim nastavljenecem, da se morajo odpovedati vsi člani upravnega sveta svojim mastnim nagradam, da morajo končno vsi delničarji ertati svoje velike dohodke iz lastninskega naslova delnic TPD, da mora biti vse prej to izvršeno, preden si upa kdo na svetlo s predlogom, da se naj znižajo plače rudarjem. Javnost mora staviti TPD pred alternativo, da jasno pove: Ali se smatra za del narodnega premoženja ali le za sredstvo, da narodno premoženje eksploatira v dobičarske namene. Če se smatra za del narodnega premoženja, potem ne bo težka odločitev tudi od TPD in bo pristala tudi na morebitne žrtve. Saj ne bodo šle v kri in meso, dočim pri rudarju vsaka še tako mala žrtev nastavi tako rekoč nož na žilo dovodnico.

Posebna zahvala gre g. ministru dr. Ulmanskemu. V teh težkih trenutkih je pokazal popolno razumevanje za rudarje. Rudarji trdno upajo, da bo tako tudi naprej.

Zadnji dogodki pa še nekaj drugega dokazujejo. So bili nekateri, ki so šli v želji po odločujoči moči med rudarji predaleč. Menili so, da ni potrebno gojiti predvsem načelo, da se čimprej ustvari enotna fronta rudarjev. To načelo so zapostavljali strankarskim načelom. Tudi preko teh so rudarji v tem boju šli in ustvarili preko njihove volje enotno fronto. Naj bodo taki boji kakor očičevalnica, da se otresemo vseh predsodkov, pa tudi vseh osebnih stremljenj in tujih vplivov. Edino geslo naj bo: **Dobrobit delavstva je prvo!**

Ako se nisi, postani naročnik »Delavske Pravice«. Le tedaj, ako bo delavstvo samo pri problemih, ki se tičejo njega in vseh gospodarskih vprašanj aktivno sodelovalo, bo imelo tudi uspehe. Na najuspešnejši način more delavstvo to vršiti potom močnega in dosledno borbenega delavskega tiska. »Delavska Pravica« to nalogo v polni meri vrši, zato postani njen naročnik. Krog borcev moramo namreč povečati, da bodo uspehi trajnejši, gotovejši.

Poročila z delavskih bojišč

Viničarski vestnik

Samo organizirani viničarji dobe svoje pravice.

Vinogradnik Cvikel Franc je hotel svojega viničarja Kozarja Jakoba v teku osmih dni že vreči iz službe. Na viničarjevih njivah pridelki lepo kažejo in bi mu jih rad zaplenil. Viničarska komisija v Košakih, ki jo je tu zahteval vinogradnik, je ugotovila, da vinogradnik ni izpolnjeval pogodbe. Viničar je imel zato vzrok, da je rohnel nad svojim gospodarjem in je razsodila, da viničar mora še naprej ostati na svojem mestu z vsemi pravicami.

V občinskem uradu Ljutomer okolica je viničarska komisija razsodila, da mora vinogradnik Spindler Franc do 1. septembra viničarki Spurer izplačati ves zaslužek. Sel je z viničarko v trgovino in si je ta takoj na njegov kredit nakupila potrebno. Vršiti bi se morala tudi razprava zoper miniritski samostan radi dolgujoče nagrade 1200 Din viničarju Vogrincu Mihajlu. Ker pa se od delodajalske strani vkljub pravočasnemu in uradnemu povabilu nihče ni odzval, je bil sestavljen uradni zapisnik in se je zadeva po odvetniku izročila sodišču. Če imajo samostanski dovolj takih, da viničarjem ukazujejo delo, bomo že našli tudi enega, ki je dolžan to delo plačati.

Viničarska komisija v Podlehniku je razpravljala sporno zadevo viničarja Krajncu Jakoba zoper dr. Zagarja Ivana, prošta v Ptuju. Radi razpadajočega stanovanja se je viničar moral letos meseca maja izseliti. Gospodar pa mu je prepovedal vzeti žetev rži, ječmena in pšenice. Viničarju se je dolgovala tudi nagrada za dve leti in plačilo za škropljenje še od lani. Komisija je ugotovila, da se je viničar moral izseliti radi krivde gospodarja, zato je soglasno razsodila, da pripada viničarju vrednost odvzete žetve (tri mernike rži, štiri ječmena, tri pšenice) in se mu mora plačati 500 Din nagrade in dolgujočih 50 Din, tri mernike krompirja in en mernik koruze za škropljenje.

V Sv. Jakobu v Slov. goricah pa se je zgodilo naslednje: Kocjan Anton je bil vsak dan brez vzroka hudobno zmerjan od svoje gospodarice. Končno so ga v spanju ponoči njeni sinovi še občutno pretepli. Nato so zahtevali potom viničarske komisije, da se mora takoj iz posetva odstraniti, seveda njim pa pustiti vse pridelke na deputatnih njivah. Pa so se uredili! Niso računali, da je tov. Kocjan organiziran. Viničarska komisija je razsodila, da morajo viničarja pustiti v stanovanju in mu dati vse, kar mu gre. Za telesne poškodbe pa bo sodilo še kazensko sodišče.

Tako korak za korakom si pribojujemo naše pravice. Uspeh posameznika je uspeh nas vseh in čisto vsak bo še prišel na vrsto. Zato moramo vsi v strokovno organizacijo; tu smo močni in zaščiteni in tu bomo zmagali!

Tekstilno delavstvo

Litija. Kakor smo že na tem mestu poročali, se je vršil dne 21. julija 1934 sestanek naše skupine, na katerem je poročevalec podal poročilo o zadnjem zasedanju plenuma Del. zbornice. Ob tej priliki se je tudi obvestilo članstvo o izidu zadnjih posredovanj pri podjetju Mautner d. d. Ta poročila pa so pričeli nekateri izmed marksistov motiti z mrmranjem, kakor tudi z neumestnimi opazkami. Bilo je očitno, da so prišli nekateri teh ljudi, ki jih do sedaj še nikoli ni bilo videti na naših predavanjih, pač pa gledajo lep razvoj naše skupine že od vsega početka nesimpatično, sedaj samo s tem namenom, da sestanek razbijejo ali onemogočijo. — Da je bila ta akcija že vnaprej pripravljena, je razvidno tudi iz tega, da se je med poročili zbrala pred vhodom v dvorano gruča marksistov, ki so, čim so padle prve opazke, posamezno prihajali v dvorano in pričeli vpadati z besedami. Ko se je motilce opozorilo, da je to članski sestanek in ne kakšen javen shod in da nikakor ne čemo in ne trpimo, da se skuša na naših sestankih uprizorjati kake nered, so, v znak protesta menda, pričeli dvorano zapuščati. Ze v predsobi pa so se nekateri skesali, se pričeli ponovno vračati nazaj in vpadati s svojimi opazkami. Naši člani na njih neslanosti niso niti najmanj reagirali, zlasti pa ne na neslanosti tistih, za katere bi bilo bolje, da bi odšli domov. Otročji so taki izbruhli jeze. Resni ljudje gledajo tako početje le z ironičnim nasmehom. — Resnici na ljubo pa, in v čast onim, ki

sicer niso člani naše skupine, vendar pa naša predavanja in sestanke redno posejajo, ker se očitno zanimajo za stvar, bodi povedano, da se v te nesmiselnosti niso spuščali, niti poročil motili. Pač niso kakšni prenapeteži, ampak resni in objektivni ljudje. Uvideli so takoj, odnosno, ker jim je bil potek dejanj, na katera so se poročila nanašala, že deloma preje znan, spoznali, da so bila podana poročila popolnoma nepristransko, t. j. res le tako, kot so se dejanja dogajala. Taki objektivni presojevalci so tudi v naprej dobrodošli gostje na naših sestankih in predavanjih. — Oni pa, ki so skušali sestanek motiti, naj se zavedajo, da jim tak način agitacije za njihovo organizacijo ne bo prinesel uspeha! Zavedajo naj se tudi, da še zdaleč nimajo monopola, čeprav si ga laste, za reševanje delavskih vprašanj. Čim dalje časa jih pa bodo skušali reševati na ta način, da bodo iznašali med delavstvo izmišljotine in neresničnost o delovanju naše skupine, tem bolj bodo agitirali za nas. Mi smo bili vedno za skupno delo, kar se tiče delavskih interesov, če pa nasprotniki za to skupno delo niso, kakor se je nekdo izrazil, naj se zavedajo, da se nismo in se tudi v bodoče ne bomo nikoli pustili izigravati. Hodili bomo vedno tudi v naprej po ravno začrtani poti, se točno držali naših načel in našega programa, in uspehi ne bodo izostali. Takšni nastopi pa dokazujejo, kako potrebna je bila naša organizacija, ki je že sedaj postala ognjišče resničnega delavskega gibanja, dasi še ni do konca zgrajena. Vse zavedne delavce pa pozivamo, da se nam iskreno pridružijo in se z nami bore za svoje delavske pravice.

Kranj. V petek, dne 10. avgusta t. l. se je vršil sestanek vsega organiziranega delavstva tovarne »Ika« v Kranju. Na tem sestanku je poročal zastopnik JSZ o dosedanjih ukrepih organizacije proti nameravanemu znižanju plač delavstva v podjetju. Podjetje je z ozirom na odločen odpor delavstva in na pritisk organizacije ter oblasti za enkrat umaknilo napovedano znižanje plač. Ta umik pa ne smemo smatrati za definitiven, ker bo podjetje prej ko slej započelo novo akcijo za znižanje mezd.

Podjetje tokrat ni računalo, da bo delavstvo tako skložno in neustrašno stopilo v obrambo za svojo itak skromno existenco. Vemo, da taki nastopi delavstva podjetnikom niso po volji, zlasti tistim, ki smatrajo, da delavec ne sme imeti nikakih pravic, niti te, da bi mu delo omogočalo človeka vredno in dostojno existenco. Podjetje smatra, da je krivično, če si delavstvo lasti pravico enakovrednega faktorja v družbi in gospodarstvu in da se v dosego te pravice poslužuje legalnih in zakonitih sredstev.

»Zakaj naj bo delavstvu strokovna organizacija, ki mu ne more ničesar nuditi, razven da ga spravila v slabe odnose z delodajalci, kar ima za posledico preganjanje in odpustitve od dela. Strokovna organizacija ti ne more dati dela in ne za služka, ker ti to daje le podjetnik, ki skrbi, da imaš vsaj skromno skorjico kruha,« s takimi in podobnimi besedami slepijo delodajalci delavstvo, da ne bi videlo resnice in spoznalo krivice. Nihče izmed podjetnikov pa ne pove, da doslej in morda tudi v bodoče ne bo zrastle niti eno podjetje, ki naj bi služilo v splošni blagor delovnega ljudstva. Vsako podjetje ali tovarna je zrasla le z namenom, da donaja koristi posameznikom. Delavstvo je samo orodje v rokah kapitalistične družbe, ki ga rabi vse dotedaj, dokler ustreza kapitalističnim interesom.

»Delavstvo naj bo hvaležno, da ima danes — v tej krizi — vsaj skromno skorjico kruha,« tako pravijo podjetniki in pri tem zamlčijo resnico, da je kapitalizem povzročil krizo, da jo vedno večja in da vsa bremena krize vali na delavstvo. Zato niso nikake zasluge kapitalistov, da dajejo delavstvu skromno skorjico kruha, marveč zločin je to, kar se danes dogaja v podjetjih z delavstvom na račun krize in dvakrat zločin je, kjer se izrablja težki položaj delavstva za še večje profite.

Delavstvo tovarne »Ika« je po svoji strokovni organizaciji predložilo podjetju osnutek kolektivne delovne pogodbe, s katero naj bi se uredilo delovno in plačilno razmerje v podjetju. Delavstvo hoče, da se njihove plače vsaj približno prilagodijo vrednosti izvršenega dela in existenčnim potrebam. Na drugi strani pa hoče delavstvo, da bo na jasnem, kakšne so njegove pravice in dolžnosti v podjetju. V glavnem temelji predložena pogodba na določbah zakonov. Podjetje je predloženo po-

godbo zavrnilo z motivacijo, da v drugih podjetjih še ni takih pogodb.

S tem je podan jasn dokaz, kako podjetje upošteva delavstvo in v koliko mu je naklonjeno. Mar zahteva delavstvo s predloženo pogodbo kake neupravičene in neutemeljene zahteve? Vse določbe pogodbe so itak na zakoniti podlagi, samo, da so v pogodbi nekoliko jasnejše izražene. Podjetniki hočejo držati delavstvo v brezpogodbenem stanju in ga po svoji volji izkoriščati in preganjati. To je pravi vzrok odklonitve predložene pogodbe. Ni krivda delavstva, če mora tudi to podjetje pristiati v vrsto kapitalistične reakcije, kakor tudi ni krivda delavstva, če mora stopiti v borbo zoper tako reakcijo. Delavstvo je sedaj čisto na jasnem, da je podjetje eno in delavstvo drugo in da ni v podjetju zaradi sebe, marveč zaradi podjetja.

Delavstvo je sicer gojilo upanje, da bo podjetje brez nadaljnjega sprejelo predloženo pogodbo, vendar je pa upoštevalo tudi drugo možnost in se pripravljalo na borbo, s katero bo skušalo uveljaviti svoje pravice. Ali bo ta borba ostra ali ne, zavisi le od podjetja.

Kovinarji

Jesenice. Članski sestanek se bo vršil v nedeljo dopoldan ob pol 10 v dvorani Krek. doma. Sestanek je obvezen za člane obeh skupin. Na dnevnem redu je važno poročilo o Bratovski skladnici. Zadeva je važna tudi za upokojene člane. Poroča zastopnik centralne. Poleg tega se bodo obravnavale tudi domače strokovne in organizacijske zadeve. Kdor ni zadržan, naj ne izostane. Apeliramo na točnost! — Gaser s. r. — Smolej s. r.

Jesenice. Vse člane organizacijskega zbora obveščamo, da se bo vršil v petek, ob pol 8 zvečer, zbor zaupnikov z važnim dnevnim redom. Upoštevajte točnost!

Lesno delavstvo

Duplica. Objavljeno je že bilo, da se je vršil, dne 21. julija t. l., ustanovni občni zbor naše skupine. Z občnim zborom je skupina postala oblastno priznana strokovna edinea, ter je s tem tudi novoizvoljeni odbor prevzel težki posel voditi delavstvo v borbi za boljše življenske pogoje v naši tovarni.

Takoj po občnem zboru se je podal odbor s strokovnim tajnikom tov. Lombardo na čelu do vodstva podjetja, da ga uvede v nova pogajanja, ker bo zapisnik, sklenjen 29. maja t. l. v Ljubljani, potekel 29. julija, ter tako sklene nov zapisnik in po možnosti zboljša tudi položaj delavstva. Določila so se pogajanja za dan 26. julija. Na ta pogajanja je bila povabljen tudi D. Z. po tov. Marimčku. Podjetje je trdilo, da se položaj v teh 2 mesecih ni nič zboljšal, ter je trdovratno vztrajal proti vsakemu izboljšanju plač. Mi smo predlagali za splošno povišanje 5%, ter temeljne plače za vse delavce in delavke za urno, kakor tudi akordno delo. Te predloge bo podjetje še preračunalo, ter podalo svojo končno besedo pri prihodnjih pogajanjih, katera so se določila za dan 9. avgusta. Ker je bil g. inž. Remec ta dan zadržan, se pri D. Z. opravičil, in omenil naj bi se ta razgovor vršil prihodnji teden. Pa tudi v tem tednu je bil g. inž. na potovanju radi podjetja samega, ter so se vsled tega pogajanja zavlekla.

Tega pa nikakor ni kriva naša organizacija ali pa tov. Lombardo, kakor nasprotniki vpijejo, pač pa zgolj odsotnost g. inž. Remca. Obžalovanja vredno je to, da nekateri tovariši tako zvani »plavi« takrat delajo razdor in sovraštvo med delavstvom, kadar je najmanj v interesu vseh nas delavcev tako tudi njih samih.

Da smo mi započeli samostojno borbo, so nas k temu izzvali voditelji plavih, trdeč, da je J. S. Z. proti delavskim interesom, ter da je njena delegacija pri zadnjih pogajanjih več škodovala kot koristila. Da gremo in nadaljujemo borbo samostojno in brez »plavih« je odločil in sklenil tudi naš ustanovni občni zbor, torej delavstvo samo.

Delavstvo je plave kmalu spoznalo, da imajo vse druge manevre na Duplici kot nje-

mu pomagati. Oni trdijo, da so strogo nacionalni, na drugo pa pozabljajo. Mi pa smo strogo borbeni za delavsko eksistenco. Dalje trdijo, da naša organizacija ni delavska, ter da odklanja skupno delo. O tem se ne bomo pričkali. Saj govore dovolj naša pravila, naše članstvo, naše delo, naš odbor. Za skupnost smo vedno, kadar je treba braniti delavske pravice, ali iti v borbo za nove. Toda morate imeti tako iskrenost in željo po teh borbah, kot jo imamo mi. Na podlagi vašega dosedanjega dela, pa vam delavstvo ne more zaupati te legitimacije. Delavstvo v tovarni je itak enotno v borbi za zboljšanje svojega položaja.

Se je nekaj članstva v »plavi« organizaciji, toda napram njim smo prijatelji, saj so delavci iste tovarne in občutijo iste težave kakor mi. Tudi ti bodo spregledali kakor že mnogi, kje se resno zastopajo njihovi interesi. Saj dobro vemo, čim večja je armada discipliniranih, tem boljši in sigurnejši je uspeh v borbi.

Vse delavstvo, ki je že v naših vrstah, pa pozivamo naj pridno deluje v organizaciji, kar bo odboru delo precej olajšalo. Ne nasledajte raznim hujšakcem in obrekovalcem. Na vsa podtikanja, obrekovanja in pregovarjanja od kogarkoli, dajte vedno stvarno odgovor in dokažite s tem, da ste zavdni člani in članice naše borbene organizacije. Stojte trdno in disciplinirano, pa bodo s tem dobili nasprotniki in pa podjetnik sam spoštovanje do vas.

Pred praznikom 15. avgusta so nam javili veliki plakati, in na sam praznik so se razdajala vabila, da se vrši »Veliki delavski shod« v Kamniku, na katerem bo govor o delavskih zadevah. Zato je v interesu vsega delavstva, da se ga udeleži. Res so čakali nekateri zvesti, ter še ti so morali končno ugotoviti, da centrala N. S. Z. ni poslala napovedanega govornika, seveda v interesu delavstva. Ko se jim je to javilo, so se čule grobe opazke. Shod se ni vršil! Po teh in takih delih vas bo naše delavstvo spoznalo in obsodilo.

Duplica. Delavke v oddelku ovijarne morajo čakati vsako jutro po dve uri in tudi več za delo, da ga obratovodja prevzame iz zgornjih oddelkov. Delajo seveda v akordu in za to čakanje jih nihče ne plača. Zelja teh delavk je, da se delo prevzame ali zvečer, ali pa da se jim odkaze za čas čakanja urno delo.

Mojster v ženskih oddelkih je napram podrejenim naravnost surov. Dogajajo se ponovno slučajni srednjeveške metode, da je zopet vrgel v delavko kos lesa in to brez vzroka, zato, ker je morala brezplačno čakati 2 uri za delo. Nagrajene so še povrhu tega s prav brezobraznimi in nečloveškimi imeni. V interesu podjetja, kakor tudi mojstra samega je, da tako ravnanje že vendar enkrat preneha.

V grundirni se akordne postavke le prevečkrat menjaajo in to na škodo delavkam. Ne vem pa, če se to vrši na zahtevo pisarne, ali pa če to odloči »gospod« mojster sam. Čudno se nam zdi, da še vedno ni v vseh oddelkih akordnih cenikov, saj nam je bilo pri zadnjih pogajanjih obljubljeno, da bodo takoj drugi dan na vidnem mestu nabiti. Imamo tudi delavke z 10 letno službo, katere so za 25 par na uro slabše plačane kakor novinke. Naj se jim teh 25, upravičeno bi bilo 50 par, primakne, da bo tudi tukaj pomirjenje.

Tako je v tovarni mnogo slučajev, ki se bodo dali z dobro voljo podjetja odstraniti, pa brez škode istega. Tako bo s takimi ureditvami delavstvu precej ustrezno.

Iz uredništva

Iz uredništva. Kakor smo že pred časom javili, izpadeta v letošnjem letu dve številki »Delavske Pravice«. Prva številka je izpadla v mesecu juliju, druga je pa prihodnji teden na vrsti. Zato prosimo vse dopisnike, naj za prihodnji teden ne pošiljajo dopisov, pač pa za številko, ki bo izšla čez 14 dni, to je dne 6. septembra. Nadalje bo potem zopet redno izhajala.

O minimalnih mezdah

Statistična poročila Okrožnega urada za zavarovanje delavcev povedo, da povprečna zavarovana mezda v naši banovini vsako leto pada. Isto pove za vso državo statistika Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Kdor se praktično peča z delavskim vprašanjem, bo ugotovil, da so po nekaterih podjetjih sramotno nizke plače. Celu po 75 par na uro dobivajo ženske moči za svoje pridno delo.

Taka nesorazmernost plač je vsepovsod, zlasti pa v lesni in tekstilni industriji, splošno pa v vseh tistih podjetjih, kjer je delavstvo še nezavedno in neorganizirano. Poněkod so delavci pravi sužnji. Njihovemu izkoriščanju ni nobene meje. Ni čudno, da so prišli taki delavci tako daleč, da ne moremo govoriti, da imajo sploh še možnost živeti kot svobodni, kulturni človek. Tak položaj je naravnost nenaraven.

Ta nenaravnost ima pa veliko vlogo v gospodarstvu samem. Istovrstna podjetja vodijo med seboj ostro konkurenco. Ker je nabava surovin skoraj povsod ista, ker javna bremena zadenejo vsa podjetja vsaj približno enako, gre konkurenca samo na konto plač delavstva. Vzemimo tekstilno podjetje. Poněkod hodijo

delavke v tovarno bose, primitivno oblečene in zaslužijo na dan komaj 10 Din, dočim zasluži njena tovarišica v drugem sličnem podjetju od 20—30 Din na dan. Podjetnik hoče biti in tudi mora biti konkurenčen, ker se noče odpovedati svojemu dobičku, skuša biti konkurenčen na ta način, da znižuje plače. Skoraj pri vseh bojih proti znižanju delavskih plač dobite taka utemeljevanja od strani podjetnika.

Proti takemu stanju se mora boriti država sama in ves narod. Posledice takega nenaravnega stanja so: vedno večja beda s tuberkulozo. Na ta način žagamo vejo, na kateri sami sedimo.

Ta abnormalnost pa še nima konca. Bo šla naprej. Zato mora nujno poseči vmes država in zavarovati vsaj nekoliko eksistenco delavstva s tem, da predpiše minimalne mezde, torej mezde, izpod katerih ne bi smela podjetja iti. Delavske zbornice so že izdelale primerni osnutek in ga predložile na kompetentno mesto. V interesu države same je, da najde ta osnutek umevanje in da postane osnutek čimprej zakon.

O osnutku samem prihodnjič.

K zadnjemu gibanju rudarjev

Trbovlje, 18. avgusta.

Ko se je zvedelo, da namerava TPD znižati plače rudarjem, se je sestavil akcijski odbor, v katerem je imela vsaka strokovna organizacija po enega zastopnika, pokrajinski načelnik II. skupine pa je bil predsednik tega odbora. Na zborovanjih v začetku julija je ta odbor poročal rudarskemu delavstvu ter je tudi od tega delavstva prejel pooblastilo, da ga zastopa pri oblasteh in pri TPD. Na teh zborovanjih je bilo navzoče celokupno delavstvo, organizirano in neorganizirano. Vsakdo, ki je bil na teh zborovanjih, je mogel ugotoviti, da je delavstvo s svojim vodstvom složno in da mora zaradi tega tudi zmagati. Zlasti pa so bili veseli te sloge tisti, ki so se vedno navduševali za skupni nastop delavstva. Tako je bilo v začetku julija.

Mesec kasneje, t. j. v začetku avgusta pa je bilo že drugače. Ni bil več en akcijski odbor, katerega so tvorili predstavniki vseh organizacij, ampak se je pojavil novi »Nacionalni akcijski odbor«.

Tako je nastal razkroj in je že na zunaj izgledalo, da ni več enotnosti. Jasno pa se je to tudi pokazalo, ko je zastopnik Narodno strokovne zveze pri razpravi 8. avgusta izjavil, da je samo opazovalec, kljub temu, da je imel enake pravice in tudi enake dolžnosti kot drugi zastopniki.

Zakaj je prišlo do tega nesoglasja? Na zborovanjih v začetku julija se je s strani akcijskega odbora poudarjalo: »Ne mi, ampak vi ste tisti, ki boste izvojevali zmago. Mi bomo na merodajnih mestih samo tolmači in zagovorniki vaših zahtev. Vi delavci pa boste odločili.«

Ko je TPD preklicala prvi razglas, v katerem je naznačila 6% znižanje plač itd., pa so nekateri pozabili na besede, izrečene na zborovanjih: »Ne mi, ampak vi,« in so hoteli ves uspeh imeti zase oziroma za svoje struje. In to je bil tudi povod, da so se snovali novi akcijski odbori. Torej ni to narekovala ljubezen do delavstva, ne potreba, da bi

se tako dosegli večji uspehi, ampak zato, da ne bi bilo treba deliti uspehov z drugimi. Torej na račun ubogega rudarja, ki gara in strada, si hočejo nekateri pridobiti popularnost. Tako je nastal razdor v vodstvu.

Delavstvo v rovi, separacijah in delavnicah pa je ostalo složno. Z železno disciplino se je pokoravalo tistim svojim tovarišem, katerim je poverilo nalogo, da skrbijo za red.

Iz tega sledi, da je delavstvo samo zmožno ustvarjati skupno delavsko fronto le, če se ne pusti izrabljati in voditi od delavstvu tujih vplivov. S tem pa nočemo reči, da ne sme nikdo izven delavskih vrst delavce podpirati v njegovi pravični borbi. Gotovo je to zaželjeno in bo delavstvo znalo biti hvaležno vsakemu, kdor si iskreno prizadeva mu pomagati. Nobeden tistih pa, ki hočejo delavstvu pomagati, ne bo razdiral delavske enotnosti, ampak bo to enotno fronto podpiral. Tako so tudi nacionalni gospodje imeli priliko, da podprejo svojega delegata v akcijskem odboru in mu dajejo navodila ter nasvete, katere je imel priliko izražati na merodajnih mestih. Čisto gotovo je, da bi bilo za rudarsko delavstvo silno koristno, ako bi imelo v vodstvu ljudi, ki imajo le eno skrb, kako priboriti rudarju z manjšimi žrtvami čim več ugodnosti.

Zavedajte se, da je razdiranje enotnosti v tako odločilnih trenutkih zločin nad rudarji.

★

Vse rudarske družine se javno zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli v tem našem težkem položaju, v katerem smo se nahajali, za pomoč, predvsem pa tovarišem steklarjem iz Rogaške Slatine. Še enkrat: hvala! — Živela solidarnost v medsebojnem podpiranju! V slogi je moč! — Rudarske družine.

Jesenice. V nedeljo se je poročil tov. Smolej Nace z gđc. Cilko Zeleznik, poslovodkinjo I. Del. konsumnega društva. — Iskreno čestitamo.

Kaj je novega

V Nemčiji so se v nedeljo, 19. t. m. vršile »volitve« novega predsednika republike. Izvoliti se je dal Hitler in je bilo zanj oddanih 38 milijonov glasov volivcev. Sedem milijonov je Nemcev, ki se glasovanja niso udeležili ali so si upali reči »ne«. Najbrž bo Hitler v najkrajšem času spremenil in odpravil zadnje ostanke weimarske ustave, ker hoče ostati še naprej kancler in predsednik nemške države.

Položaj na Daljnem Vzhodu se je zopet nekoliko zaostрил. Tokrat je Japonska prvič poslala v diplomatsko bitko s sovjetsko Rusijo svojega vazala Mandžukuo. Zanimivo je to zaradi tega, ker hoče Japonska na vsak način izsiliti priznanje nove mandžurske republike od strani vseh velesil in držav, ki prihajajo v poštev. Na ta način ne bi bila samo Japonska garantinja mandžurske neodvisnosti, ampak tudi druge velesile, ki so hkrati tudi članice ženevske Zveze narodov. Če Japonski uspe, da pribori Mandžuriji tak položaj in to prav kmalu, potem je celo možno, da bo Mandžukuo sprejet v Zvezo narodov prej kakor sovjetska Rusija.

Dva bloka v Evropi. V Evropi se vedno bolj jasno očrtujeta dva bloka. V enem bloku je središče Francija, ki skuša v svoj krog pritegniti Anglijo, Rusijo in Malo zvezo. V drugem bloku je središče Italija. Okoli nje se zbirajo Nemčija, Avstrija, Madžarska in Poljska. Čisto po predvojnem vzorcu. Skoraj v vseh državah vlada nasilje v tej ali oni obliki, vendar pa tiste države, ki so najbolj nasilne, govore o človeških dobrinah, o demokraciji itd. Vse so miroljubne, proti vojski, vse brez izjeme se pa vedno bolj oborožujejo. Gotovo pa je eno, da je v teh blokih pravzaprav koncentriran velekapital, ki si hoče osigurati svoje posestno stanje in odpreti nove vire. V dosegu teh svojih načrtov bo poglaval človeštvo prav gotovo v novo klanje, če ne bodo mlade sile človeštva pravočasno preprečile te nakane.

Enotna fronta marksizma. 27. julija t. l. je bila podpisana pogodba od socialistične in komunistične stranke v Franciji. To pogodbo je odobrila II. in III. internacionala in bo služila za temelj enotne fronte marksizma.

Rusija pripravljena. Velekapital se boji nove Rusije. Dobro se zaveda, da bo do konca zgrajena Rusija nepremagljiva. Zato jo skuša ovirati na vse načine. Ker v Evropi ne gre, si je izbral za svoje torišče Azijo. Rusija ni imperijalistična država. Narodno vprašanje v njej ne obstoja, ker ga je rešila na temelju popolne enakopravnosti vseh v njeni državi bivajočih narodov. Nasprotno je pa druga velesila v Aziji Japonska izrazito kapitalistična in imperialistična. Ta je nada svetovnega velekapitala. Japonska izziva Rusijo na vse načine. Rusija je, kakor je izjavil poveljnik azijske armade, popolnoma pripravljena, vendar se ne da izzvati v vojno, ker ima pač svoje vzroke za to. Dobro se zaveda, da bo Japonska zaradi razmer doma in v Kitaju v tem težjem položaju, čim dalj bodo generali rožljali s sabljami in stiskali japonsko ljudstvo s previsokimi obremenitvami.

To in ono

Protibrezbožna razstava. Kakor izvemo iz časopisov kroži po Sloveniji protibrezbožna razstava. Ima sicer praktično katoličanstvo več uspeha, vendar je tudi tako akcija samo pozdravljati. V nedeljo je bila v Trzinu. Kaj pa Jesenice?

Kje naj bo jeseniški park. »Slov. Narod« se v svoji številki z dne 11. t. m. zgraža nad tem, da Jesenice ne premorejo parka. Prav in v redu. Čudimo pa se, da dopisnik v svojem dopisu stavlja občini »recepte«, kje naj bi ta park stal, ko mu je vendar znana Hrenovica, sedaj last KID. Samo par klopi in stez, pa imamo park, da ga ne dobiš z lepa. Bolje od takega izbegavanja bi bilo, ako bi vsa merodajna društva podprla akcijo Olepševalnega društva, ki je že pred časom baje deloval na tem, da se Hrenovica preuredi v park. Z občinskim odborom na čelu bo akcija s pomočjo oblasti prej uspela. S takimi »recepti« ustvarja utis, da je »Narodov« dopisnik junak tam, kjer ni strahu — se razumemo.

Rudar vztraja za svoje pravice

Zagorje, 19. avgusta.

Komaj je minil dober mesec, in se je za silo oddahnil onemogli rudar, zopet ga je klicala usoda na obrambo za svoje pravice proti nenasitnemu kapitalu. Rudar vstaja in pričinja po dolgem času vendar samostojno misliti. Vsak rudar ve in tudi ostala javnost, kaj in koliko je prav za prav rudar dosegel v prvi in zadnji gladovni stavki. In prav zato, ker vsak rudar ve, kaj in koliko se je dalo doseči, je obsojanja vredno vse, kar gre preko rudarske skupnosti. Niti eni niti drugi, ki so si lastili ta uspeh (delni) niso upravičeni. Uspeh je iskati edinole v delavski skupni solidarnosti in naši javnosti, katera je bila na strani našega rudarja.

Vsak ve, da je TPD svoje ukrepe le začasno umaknila. In nobeden, kdor je to vedel, se ni varal. Družba je ponovno prišla s svojimi zahtevami, poklicala zastopnike delavstva, kateri pa niso mogli zastopati delavstva. Do zborovanj v revirjih ni prišlo, na katerih bi delavstvo dalo navodila svojim zastopnikom, na podlagi katerih bi se pogajali med obema strankama. Šlo se je preko rudarja, in rudar tega ni prenesel, kar je privedlo do nove še strašnejše stavke, katero je rudarsko delavstvo častno dokončalo. Stavkalo je zopet vse delavstvo v revirjih. Vztrajalo je v rovih celih pet dni. Solidarnost, ki je vladala v vseh revirjih, jasno priča o tem, kako odločen je bil boj našega rudarja, da so jih komaj pregovorili in jasno dokazovali vse ukrepe g. ministra za šume in rufe gosp. Ulmanskega, katere je podvzel in jih bo tudi v bodoče, če se vrne rudar iz rovov. Prevečkrat je bilo rudarsko delavstvo varano, zato se hoče v bodoče zasigurati. Tako je rudar tudi sedaj znal upoštevati ukrepe in prizadevanja g. ministra in mu zaupa tudi v bodoče, da se z isto voljo zavzame za rudarja, da ne pride zopet do neljubih dejanj.

Rudarji! Ni velik vaš uspeh, ampak vam naj bo v zavest, da niste omagali in če drugega nič, je vaš moralni uspeh zelo, zelo velik. Upamo, da TPD ne bo več skušala iskati kritja tam, kjer je najmanj upravičena.

Ima dovolj prilike iskati in štediti kje drugod, ki ne bo v škodo že napol golemu in sestradanemu rudarju. Pustite mravlje, ki vam ustvarjajo tiho in nemo globoko pod zemljo vaše blagostanje, ki niti v sanjah ne veste za njih težki položaj, njih trud in skrb, kako preživeti sebe in svojo družino, pustite jim vsaj to borno skorjico kruha, ki jo imajo. Žalostno je, da narod na svoji lastni zemlji gladuje, dočim tuji kapital nemoteno uživa sadove našega truda in našega naroda.

Rudar, sedaj premisli, dovolj imaš izkušenosti in ne odlašaj več! Pojdi v organizacijo, v katero še zaupaš, izbira ti ne bo težka. Kujmo si močno organizacijo, v katero imamo še zaupanje! V organizacijo ljudi, čistih misli, poštenega srca in odločne volje! Gradimo organizacijo iz tal, ne pa iz vrhov, in potem ne bo treba v rove in si krajšati že itak izmозgano zdravje! Le v močni, enotni organizaciji je moč!

Živi borbenost!

Bratje k bratom — ob romanju v slovenski Lurd. Velika Marijina družina iz vseh krajev Slovenije pohiti 8. in 9. septembra s posebnim vlakom k Mariji Lurški v Rajhenburg in na celodnevni izlet k bratom Slovencem v Zagreb. Sam prevzvišeni g. knezskošof dr. Gregorij Rožman gre z romarji, da jim v pridigi pove čudovite in vzpodbudne reči iz francoskega Lurda, kjer je bil letos. Bo to eno najlepših letošnjih romanj, katerega naj bi se udeležilo s svojim škofom čim več vernikov ljubljanske škofije. Pokažimo Slovenci, da gori v naših srcih nezmanjšana ljubezen do Brezmadežne. Slovenski Lurd imenujemo Rajhenburg Slovenci od takrat, ko smo tam zgradili Brezmadežni Lurški Devici veličastno svetišče, ki je leta 1929. doseglo čast bazilike. Od takrat se v vedno večjem številu zbirajo pred prestolom Brezmadežne verni čistileci in številne zahvale pričajo, da je Lurška Devica tudi v slovenskem Lurdu — milostna Pomočnica. Kdor le more, naj ne zamudi tega lepega skupnega romanja! — Prijave sprejema do 28. avgusta dobrodelno društvo »Varstvo« v Ljubljani, Tyrševa cesta št. 17. Podrobna pojasnila v listu »Po božjem svetu« pošlje vsakomur brezplačno. Izkaznice in vozovnice se dobe ob vplačilu v društveni pisarni.

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLIŠEJI DAJO REKLAMI SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VISOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFFSETTISK, KI JE DANES NAJCENEJSI!